

gewijs uit naar de Vlaamse literatuur en de vroegmoderne periode, het mag duidelijk zijn dat deze bundel iets te bieden heeft aan iedereen die geïnteresseerd is in woord-beeld relaties. Een mooi boek om in te grasduinen en op onverwachte verbanden te stuiten.

Nelleke Moser

Constantijn Huygens: *De Zeestraat van 's-Gravenhage naar Scheveningen* / In hedendaagse spelling overgebracht, geanoteerd en van een inleiding voorzien door Ad Leerintveld. Den Haag: Valerius pers, 2004. Haagse deeltjes [nr. 3]. ISBN 90-808237-2-4 Prijs niet opgegeven

Niet iedereen weet dat *De Zee-straat* (eerste uitgave 1667) een van de mooiste gedichten van Huygens is. Het is niet het minst interessante ook, met zijn uitweidingen over het strandvermaak voor Scheveningen, destijds bepaald geen alledaags onderwerp. Huygens schreef het, terug in Den Haag na een jarenlang verblijf in Frankrijk, toen hij kon zien hoe zijn meer dan tien jaar oude plan voor een straatweg van Den Haag naar Scheveningen eindelijk was gerealiseerd. Ter gelegenheid van de viering van 100 jaar Scheveningen Haven verscheen deze aantrekkelijke uitgave van het gedicht, verzorgd door Ad Leerintveld. De beknopte inleiding vertelt het verhaal van Huygens' initiatieven als projectontwikkelaar en architect: tot op de steen nauwkeurig berekende hij wat er nodig was voor de aanleg, en ook de financiële dekking was bij hem in goede handen. Verder is er een overzicht van de inhoud en een karakteristiek van de toon van het gedicht, met zijn 'lessen' voor vrijers en vrijsters die (bij alle verwantschap) zo geheel anders van karakter zijn dan die van Huygens' grote tijdgenoot Jacob Cats. De tekst is gebaseerd op die in de *Korenbloemen* van 1672, spelling en interpunctie zijn gemoderniseerd en in de marges zijn beknopte woordverklaringen toegevoegd. Een tiental illustraties, reproducties van zeventiende- en achttiende-eeuwse tekeningen van de Scheveningsweg en omgeving, completeert het boekje.

Ton van Strien

'Tweelinge eener dragt.' Woord en beeld in de Nederlanden (1500-1750) / Karel Bostoën, Elmer Kolfin en Paul J. Smith (red.). Hilversum: Kolven, 2001. – 320 p. ISBN 90-6550-661-6 Prijs: € 29,90

Deze bundel is het resultaat van een interdisciplinair onderzoeksproject 'Woord en Beeld' aan de Leidse Universiteit en beoogt, aldus de redactionele inleiding, nieuwe inzichten te bieden in het 'diffuse' en 'veelal conflictueuze' grensgebied tussen literatuur en beeldende kunst in de vroegmoderne tijd. En in die opzet is men ook zeker geslaagd. Het boek bevat elf studies, alle van substantiële omvang en hoog niveau, en passend geïllustreerd, die inderdaad laten zien dat met het doodgeciteerde *ut pictura poesis* de problemen pas beginnen. Ik volsta hier met een kort inhoudsoverzicht. De eerste afdeling is vooral diachroon en thematisch. Paul Smith bespreekt verschillende verschijningsvormen van de fabel van het hert, dat altijd een glaasje met zijn meester mee mocht drinken, maar de drank resoluut afzwoer nadat het in een dronken bui zijn poot had gebroken. Het verhaal is onder meer te vinden in de emblembundels van De Dene en Vondel en biedt dan ook ruime mogelijkheden om wijzen van verbeelding te vergelijken. Karel Bostoën en Daniel Horst laten zien hoe de portretten van de franciscaan 'Broer Cornelis' (1521-1581), met zijn flagellantische praktijken een bekend mikpunt van antipapistische satire, voor een deel wel en voor een deel helemaal niet aansluiten op de bekende *Historie van B. Cornelis* (1569). Eric Jan Sluifier en Nicôle Spaans onderzoeken de verschillende manieren waarop woord en beeld samengaan in de voorstellingen van Cimon en Efigenia, het verhaal uit Boccaccio's *Decamerone* over de oliedomme Cimon, die door de aanblik van de naakte Efigenia in een volmaakte held werd getransformeerd. Uiteraard zal de moraal 'liefde maakt wijs' vaak ondergeschikt zijn geweest aan het plezier van de uitbeelding van een pikante situatie.

In de tweede afdeling staan boekillustraties centraal – wel allerminst een afgegraasd onderwerp. Hanneke de Bruin spreekt over de uitbeelding van donkere mensen in vroege Nederlandse drukken (tot ca. 1550). Veel voorbeelden bestaan er niet van, maar een interessante vaststelling is toch wel dat de afbeeldingen soms totaal de tekst niet 'illustreeren': uitdrukkelijk als zwart of donker beschreven mensen worden dan 'gewoon' als blanken afgebeeld. Veel nauwer verbonden waren woord en beeld in de zeventiende-eeuwse stadsbeschrijvingen, waarover een bijdrage gaat van Eddy Verbaan, toegespitst op Orler's beschrijving van Leiden (1614). Wel moeten we bij het lezen en kijken in dat soort boeken rekening houden met de conclusie dat het er altijd minder gaat om, in de woorden van Verbaan, het *aanzicht*, als wel om het *aanzien* van de stad. De volgende bijdrage, door Elmer Kolfin, gaat over een